

تۆرك يۇردى

[اون آلتىنچى سنە]

تۆرك اومياقلىرى مركزى تەبىئىي طرفىندە نىشر اولغۇر .

جلد ۵

شباط ۱۹۲۷

نومرو ۲۶

معاصر رساملق

نظریه لری

۱

زمانمیزك فن ، ماكنه ، ریاضی اوزربنه قورولان و حسدن زیاده محاکمه یه
دایانان مدینتی رساملق فصل تلقی ایدر و اوکا احتیاج دویارمی ؟ عصرک رساملق
ایضاحدن اول بوجهتی تعیین واره لازمدر .

دورمز کچمش زمانلرده اولدینی کبی رساملق محتاجدر و هیچ بردور بوندن
مستقی قالدمنز : موسیقی ، شعر کبی ترسیمی صنعتلرده بزه حیانتک مادی ، معنوی
اضطرابلری اونوتدیرر و دوشونجه مزی موجودیتیزك بوریمچی شرطلرندن اوزاقللا -
شدیره رق روحیزك استراحتی تأمین ایدر . حتی دها ایلری کیده رك ذبنه بیلیرکه صنایع
نقیسه روحیزه و حواسمه باشقه هیچ شیتک ویره میه جکی علوی ذوقلر و رقیق
هیجانلر تأمین ایدر .

معاصر رساملق طرفدارلربنه ، کویستلر ، فوتوریتلر ، پوریتلر باقبیلر
بو هیجانلری زمانمز انسانلربنه اسکی اصولده تقلیدی رسملر ، یعنی اطرافزده
کوردیگمز اشیاك رنگ و شکل اعتباریه آرزوق بکزرلری ویره من ایش ؛ بونیده
شوبله ایضاح و اثباته جالیشورلر :

چلیک ، جمعیتده انقلاب حصوله کتیردی ، ماکنه دورینی اورتیه چیقاردی .
ماکنه دوریده برعصر ایچنده مدینتک روشنی دیکشدردی ، بوده او دبمکدرکه
احتیاجلرمزی تبدیل ایتدی ؛ ارثی اعتبارلرمزه یکی آرزولر اکلدهدی . بونلری

بوگونك صنعتى تېمىن ابدىيلير ؛ اسكى صنعتك درعهده ايتىش اولدينى وظيفه لرى برطافم يكي واسطه لر بك اعلا ايفا ايتىمكده درلر .
مثلا تقليدى صنعته فوطوغرافى وسينه ما غالب كمشدر . مطبوعات و كتابلر ،
دينى ، اخلاقى و سياسى هدفلر كوزه تن صنعتدن زياده ايشه يارامقده در . او حالده
بوگونك صنعتنه نه يولده بر استقامت آلمق دوشر ؟

طبيعت و ابداع

صنعتك رؤيتى صنعت احتياجلر مزي تېمىن ابدىيليرمى ؟ طبيعتى ، تصادفاً بعضى
استثنائى شرائط نختنده كورد يكمز وقت بدىي صورتده منهيج اوله ييليرز ؛ بو شرائط
ايسه ، بشرده كى انتظام و آهنگ احتياجه قابل ايدن احوالدر ؛ اطرافرده كى مرئى
عناصر هندسى ر كورونيشله كوروندىكلرى زماندر كه آهنگ طبيعى حصوله كلىر .
طبيعت ، كوزلر مزه پارچه پارچه ، قسم قسم كورينور و اكثر احوالده قاريشيق
وغير منتظمدر ؛ فى الحقيقه بشرك علمى و ازمان اولك انتظام و آهنگ قانونلر
كشف ايتمدر ، فقط بونى عصرلرجه سوردهن تحليللر ، تدقيقلر و بزم ناظم و حمزك
كاشانده كى ظاهرى ياخود حقيقى انتظامسزلقلر اوزرينه برضا حزمه سى كى سالدېنى
تميز خاصه سى يامشدر .

برتنزه جيقديقمز وقت مقصدمز مسعود تصادفلرله قارشىلاشمقدر .
صنعتك هدفى تصادفك دخلى اولمايان بدىي و منهيج منظره لر احضاريدر .
طبيعت ، حياتمزي چپه چوره ساران محبطدر ، ذوق و مسرت ايسه كنديتزده
مكخوزدر ، بر ذوقده روحمرك ، حسلرمرك هيچان قوامنك تام اولمندن عبارندر .
طبيعت آنجق صنعته نطيقاً كوزلدر . تصادفاً آهنگدار و منتظم اولدينى زماندر كه
لطيف كورينور و بر اثر صنعته تشبيه اولنه ييلير .

تحليل شونى اثبات ابدىيوركه كاشات حقنده كى معلومات وادرا كمز ذكاى بشرك
ايجاد كرده سى اولان جمله هندسيه مستنددر . رسم و هيكل كى شكل صنعتلرينك
يوردىكي ذوق ايسه تماميله بو جمله يه هاندر .

طبيعتك ، اثر صنعتده كى درجه دخله دار فكر اختلافلرى ، مختلف دورلره

خاند کونا کون بدیعیات نظریه لرینک تارینخندن باشقه برشی دکدر . بر جوق صفحات کچیرمش اولان بو مسئله بوکون ، دونه دولاشه شویوک دعوايه منجر اولدی : رساملق طبیعتک ساده جه برقلیدن می عبارتدر ؟ یوقسه طبیعتک راستعداد بللورندن صبردیریش حالیدر ؟ بونلرک هیچ بری دکلده بعضی قانونلره نظر آ جمع ایدلش الوان واشکال خلیطه سی اولان بر یارادیشمیدر ؟

بونلری ادراک ایچن دوشونه لم ، رساملقک غایه سی نهدر ؟ علوی احتیاجلر مرکز تطمینیدر .

یکی صنعت طرفدارلری ، بوندن سوکره شویخه کچیور و دوام ایدیورلر :

عصری رؤیتک تمضو و تشکلی

رسم ، روحزه کوزلرمزدن کچهرک نفوذ ایدر . کوزلرمز ایسه عصری حیاتک هر آن ، هر برده و هر آیدمه قارشیمزه چیقاردینی کونا کون ورنکارنک اشیا و مناظرک مبدولیتی ایله شایان حیرت بر حساسیت و تأثر قابلیتی احراز ایتشدیر .

هندسه ، ماکنه نکل غلبه سی اوله رق ، هر بزه صوقولمش و یرلشمش بولنیور . آرتق ، حواسمز ، هندسه نکل حاکم اولدیی یرلره و شیلره آلیشمشدر . بذاته روحز بیله ، کندی زاده طبعی اولان هندسه به هر برده دائما تصادف ایده ایده مستریخ و رساملقک چیز کیسز ، اکثریا کوشک تظا هر لرینه ، خصوصیه نه مرسینو نیز مک ضبط و ربطلردن حاری مهیمیتلرینه عصیان ایدیور .

بوکونک هر شیئی اساسندن هندسیدر . دویغولرمز و روحز اونکله مشبوعر . بشر ، هندسی برادر اکله مدرک هندسی بر حیواندر ، و صنعت احتیاجلری اوکا کوره تبدل ایتشدیر . بوکونک صنعتی او یکی احتیاجلری آ کلامق مجبوریتنده در . صوک اللی سنه ظرفنده بو خصوصده ییوک و مشمر غیر قلرده بولونیلمشدر .

(أفر) دن کویز مه قادر ترددلر زائل اولمش و موثوقیتلر تأسس ایتشدیر .

آراییشلر

(أفر) ، (سه زان) ، (سورا) یکی رساملقک ایلری کلن رکنلر بدر . مستثنا بر یارانه قدرتی خاثر اولان بوشخصیتلر پک مهم نه کنینک و نه سته تیک مسئله لرینی

تنویر ایتدیلر. رساملق (موضوع) و (تقلید)ک تضیقندن اونلر سایه سنده قور تولدی. معاصر مز بر رسام ، (ماتیس) ، آنفر ایله سه زان و سورانک کشفلرینی توسیع و یکی معلوماتله تقویه ایتدی . بو معلوماتک یاردیمیه (پی قاسو) و (براک) رساملقده حقیقی بررونه سانسک باشلادیغی کوستره ن اهمیتلی اثرلر میدان کتیردیلر . بوگون تحققی ایتیش و قبول اولونمشدرکه صنعت ، بشرک علوی و شاهرا نه هیجانلرینی تطمیندن باشقه ظایه تعقیب ایده مز و بو هیجانلری تأمین ایده بیان رسام هر تورلو ستایشلره لایقدر .

کوپیزم

ایمک دره

پی قاسو ایله براک مسئله بی آله آلیورلر . ظاهراً اختلاجی کی کورونن بو ایکی مبدع بیوک سفلرینک عقیده و قرارلرینی خلاصه ایدیور و زنکینلشدیریورلر . کندندن باشقه هیچ برشیته هیچ برشی مدبون اولمق مجبوریتنده بولونمیان سربست بر رساملق مسئله سنی اورتیه جیقاریور و بونی اکثریا حله موفق اولیورلر . بوسنوحاتک تواردنه مصادف سنه لر مهم و قطعی بر آن قوتی احراز ایتدیلر . اوزمانه قادار تابلولرده حکایه اولنان وقایع آرامغه آلیشبق اهالی بللی باشلی بر موضوع کوستره بن بو اثرلر اوکنده مناسبتسز بر معذبلیکله قارشیلشدیغی ظن ایدیور ایدی . کوپیستلره توجیه اولنه ییله جک تبریک و ستایشلردن بری ده اسکی پرنسیپلردن سلیکنمک قدرتنه ، و دورمزک حسیاتنه موافق بر هیجان بدیی بی افاده یه الوریلی وساطتی کشف ایچین لازم اولان حریت فکریه یه مالک اولوشلریدر . (یرنجی) [۱] لرك غلیظ شکلی طرز ی و ماتیسک فضله سربست اسلوبیه ایشه باشلایان و ۱۹۰۸ دن ۱۹۱۲ به قادار مشترک بر طرز بیان تعقیب ایدن کوپیزم غیر شخصی بر اصوله واصل

[۱] صنایع نفیسه اصطلاحنده اشخاصک و اشیا نك شکلرینی چیرکین و قابا برحاله تقویه رق تبدیل مسلک سالک صنعتکارلره ویریلن اسمدر .

اوليور. ۱۹۱۲ دن ۱۹۱۸. قادار دهازياده شخصيت كسب ابديور و اوتاربخدن برى كيتد كجه هر صنعتكار كندينه خاص قابليتى افاده يه قادر بر درجه به چيقييور .
 كوره نك و موده بو اصوله آل آتييور ، مسئله نك كنهى قاورابه ميان بيوك بر كتله كاشفلى تعقيب ابديور . كوييزم مسلكنك برقاج حقبى صاننى اويله بر بديعيات بولى طوتمشلا اديكه بونك مطلوب منزلى شو ايدى : يانكز ، شكلرك ورنكلرك لسانيله افاده اولنه ييله جك هي جانلرله تبليغى . مقلدلر و معقيلر يا كيلديلر و بومسلكى اسكى ادبى موضوع اوزرينه مؤسس رساملقك خطالرينى احيايه خدمت ايتد برك فايده سنى كودمكه باشلاديلر . ايسته بو ذهنول سبيله دركه كوييزم ، قيصة بر مدت اعتباردن دوشركي اولدى . بو ايسه يانكز استعداد اعتباريله بيجاره بولنانلر ايچين هزمت تشكيل ايتدى .

شبهه سزكه يارينك رساملقى دونك و بو كونهك صنعتنه بكنزه ميه جكدرد ؛ فقط كوييزم ، نه كننيك و نه سته نيك نقطه نظرندن اويله مسئله لر حل ايتمشدركه يارينك رساملقى اوكا پك چوق خصوصانده متشكر اوله جقدر .
 شمديكى حالده شو محققدركه حال حاضرده باپيلان شـ يارك هپسى كوييزمك يا لهنده ، يا عليهنده در .

اورته ده دوران ايدن ياكلش تلقيلردن برى ده كوييست اسمى و بريلن بيكلرجه رسملرك هپسك كرچكدن اويله ظن اولونيشى و اوكا كوره حكملر و بريليشيدر .
 عين خطالر ، بر زمان نه ميره سسيونيزمى ده خير پالاديلر : سه زان ايله (لوبيورغ) ي رمكبتدن عدايتك پي قاسوبى ، كوييست تلقى اولنان و حقيقتده مابمونجه سته مقلدلكدن باشقه بر مزيتى بولونميان بيكلرجه رسامله بر طوتمقدن ده عبت دكلدر . كوييزم بر قاچ صنعتكاره منحصر در و بر دور ايچين بو پك مهمدر . كوييزم اورته به معين مقرر و عمومى بر بديعيات دستورى چيقاره مامش اولمقله برابر صنعتده اصل اولان بر نه كننيك و نه سته نيك ميدانه كتير مشدر ، يعنى صنعتى قلبدك ادبيلشمش شكللى ديمك اولان اسكى اصولردن خلاصه موفق اولمشدر ؛ او اصوللر كه الك بيوك اسانده نك اوزون و اميدسز مجادله لرله بيقمق ايتدكلرى صنعت و هيچان مانعه لريدر .

شخصی فکرلر

کوزلک

صنعت مناقشه نرینه عصرلر دئیری قاریش مقده اولان بر اکلشه ماضلق واردرکه اوده کوزلک کلمه سنک موقع تطبیق وسوء استعمالیدر .

کوزلک فکری ذوق فکریله قاریشد بریلور . اثر صنعتک هدفی انسانده مطلوب و مصمم هیجانلر او یاندیر مقدر . حساسیت مزی تحریک و بو هیجانلری تولید ایدمکک حامللر مشهور و مثبت اولمقه برابر بو حامللرک قیمتلری حقنده و بره جکمز حکملرک درجه اصابتنه معیار اوله حق مقرر و مثبت اولجو اکثریا مفقوددر . بناء علیه ذوقک وجودی و یا عدمی حقنده کی حکملر مزی تمامیه شخصیدر . صنعتک قابه سی بو حکملری قاله آلامق و یالکمز بزد هیجان تولید ایتکدر .

کچمش دررلرک بر افدقلری شاه اثرلر سلکمزده اوله هیجانلر او یاندیر مقده دررلرکه ایستر ایسته مزی دوشونمکه و اولرله مشغول اولمقه مجور قالور . حالبوکه اولرک هیسی ده روحزده ذوق حاصل ایدن شیلر دکدر .

تحقق و مثبت علاقلر

کوبیزمک ظهوریدن اول اولدقجه قاریشقی و داغنیق اولان بدیعیات و ته کنیک ساحه سی شمدی تمیزلنش و طولاننش بولینیور . بو کونک رسامی غیری یالکمز شاعر ، یالکمز صنعتکار اولمق حققی قزائشدر . مع مافیه صنعتک ماهیتی حقنده کی تدقیقاتی دها ایلری کونوره رک شونقظه رک تنویری انجاب ایدر کی کلیرور : بتون بو سربستلکر آره سنده بر فضله و سائط حاصل اولمش دککیدر ؛ تاریخ صنعتک تدقیقی المزه بعض اولچولر ، معیارلر و بره مزی ؛ مودانک و غیرممتظر شیلرک و بردیکی ذوق ، بعضی عمومی واسطه لرله حساسیت مزی تحریک اولونمک سندن متحصص ذوقدن قطعاً آیرمق لازم دککیدر ؛ صنعتک تأثیر و نتیجه سنک هر زمانده و هر برده هر کس اوزرنده بر اولمه سی قابه سنه اقدم امل نظریله باقیله مزی ؛ و نهایت صنعتک واسطه لرله تأثیرلری آره سنده کی اختلاطی تدقیق و اوکا کوره بر سله درجات

تصين اولتهرق رساملرك آراشد برمه لرني قولايلاشد بره جق بر قطب كو ستريله مزمي ؟
هر كه آجبق اولميان ، هر كي اوزاقلاشد بره جق و يالكمز كندی آكلابه جق
طرز لرده اثر ميدانه كتيرمكه چاليشمق راز نحف و جوجوقجه حركت اولمازمي ؟ اثر صحت
عموم طرفندن آز جوق ادراك اولنه بيلمك مزبنتي حائز بولونملي كه شايان قبول
و حرمت اولسون . اكر بشري صيانتا متأثر ايده جك وسائط مفقود اولسه ابدی
موزملرك موجوديتنده معنا آرامق بهبوده و باشقه لر ينك سانشاي نرم انجين بوق
اولور ابدی . قدیم مصر ليلرك ذوقنه ايره مديكمز هيكللری و زنجيلرك صورت حالنده كي
ماسكلری ، بزی ، يكر منجی عصر آداملری اولان بزی دريندن درينه متأثر ایدیور .
ايسته بو مشهودات رعنا اثبات ایدیور كه صنعتده عمومك آكلایه بيله جكي تبليغ
چاره لری وارد . بوجارملر ، ابدی دكله بيله ، قبل التاریخ زمانلردنبری تبدل
ایتمشده دكلدر : دها دوعروسى حساسیتنرك مقرر و ابدی اولوشه دلیلدر .

رسام : ح. عرفی لیبیز